

Sygn. akt VI ACa 104/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Grażyna Kramarska

Sędzia SO del. – Przemysław Feliga

Protokolant – Patryk Pałka

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) W.

przeciwko Spółdzielni (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda oraz pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 października 2018 r.

sygn. akt XXV C 120/16,

orzeka:

I. prostuje oczywistą niedokładność w zakresie oznaczenia pozwanego w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XXV Wydział Cywilny z dnia 16 października 2018 r. sygn. akt XXV C 120/16, w ten sposób, że:

1. w komparycji w miejsce wyrażenia: „Spółdzielni (...) z siedzibą w W.”, wpisuje: „Spółdzielni (...) z siedzibą w W.”;

2. w punktach 1 (jeden), 3 (trzy), 4 (cztery) sentencji w miejsce wyrażenia: „Spółdzielni (...) z siedzibą w W.”, wpisuje: „Spółdzielni (...) z siedzibą w W.”;

II. odrzuca apelację powoda w zakresie kwoty 47 871, 42 zł (czterdzieści siedem tysięcy osiemset siedemdziesiąt jeden złotych czterdzieści dwa grosze);

III. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1. w punkcie pierwszym w części, w ten sposób, że oddała powództwo co do kwoty 677 984, 19 zł (sześćset siedemdziesiąt siedem tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt cztery złote dziewiętnaście groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia 2 października 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. w punkcie drugim w części, w ten sposób, że zasądza od Spółdzielni (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) W. dodatkowo kwotę 78 164, 07 zł (siedemdziesiąt osiem tysięcy sto sześćdziesiąt cztery złote siedem groszy);

3. w punkcie trzecim, w ten sposób, że zasądzoną od Spółdzielni (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) W. kwotę 57 577, 81 zł (pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset siedemdziesiąt siedem złotych osiemdziesiąt jeden groszy) tytułem kosztów procesu obniża do kwoty 19 781 zł (dziewiętnaście tysięcy siedemset osiemdziesiąt jeden złotych);

IV. oddala apelację powoda w pozostałym zakresie;

V. oddala apelację pozwanego w pozostałym zakresie;

VI. zasądza od (...) W. na rzecz Spółdzielni (...) z siedzibą w W. kwotę 10 273 zł (dziesięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt trzy złote) tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 104/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 października 2018 r. (sygn. akt XXV C 120/16), w punkcie pierwszym zasądzone od Spółdzielni (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) W. kwotę 1 017 828 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim oddalono powództwo w pozostałym zakresie; w punkcie trzecim zasądzone od Spółdzielni (...) z siedzibą w W. na rzecz (...) W. kwotę 57 577, 81 zł tytułem kosztów procesu; w punkcie czwartym nakazano pobrać od Spółdzielni (...) z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. kwotę 37 107, 15 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od rozszerzonego powództwa (wyrok k. 204).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny: (...) W. jest właścicielem nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) stanowiącej działki ewidencyjne (...), z obrębem (...), dla której Sąd Rejonowy (...) w W. prowadzi księgę wieczystą (...). Decyzją o lokalizacji szczegółowej Nr (...) z dnia 19.10.1963r. Naczelnny Architekt W. ustalił lokalizację szczegółową dla inwestycji – zakładu produkcyjnego –garmazeryjnego na terenie położonym przy ul. (...) o pow. ok. 6500 m⁽²⁾ dla Państwowego Przedsiębiorstwa (...). Następnie nieruchomość ta położona pod adresem ul. (...) o pow. ok. 6500 m⁽²⁾ decyzją Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 21 czerwca 1967 r. została przekazana w użytkowanie Dyrekcji (...) W. na nieruchomości tej wzniesiony miał być zakład garmazeryjny przez Państwowe Przedsiębiorstwo (...) (pismo k.99). Nieruchomość tą wraz z wzniesionymi później budynkami objęło w posiadanie Państwowe Przedsiębiorstwo (...), później jej następca prawny (...). Na skutek podziałów posiadaczem nieruchomości stał się (...), a od dnia 12 listopada 1992 r. Spółdzielnia (...) w W.. Pozwana kilkakrotnie występowała do powoda z wnioskiem o oddanie jej w użytkowanie wieczyste tej nieruchomości. (...) W. odmówiło oddania tego gruntu w użytkowanie wieczyste. Pismem z dnia 23.08.2013r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości za okres od dnia 1 sierpnia 2010r. do dnia 31 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy zważył, że podstawą prawną dochodzonego roszczenia są art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c., zgodnie z którym samoistny posiadacz rzeczy w złej wierze jest zobowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, iż pozwany nie negował, że jest posiadaczem nieruchomości, lecz wskazywał, że posiada ją w dobrej wierze. Poza tym twierdził, że zastosowanie powinien mieć art. 224 §2 k.c., a zatem, że może odpowiadać tak jak samoistny posiadacz w dobrej wierze od kiedy dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, tj. w konsekwencji jego odpowiedzialność powinna się ograniczać do okresu od chwili wezwania go przez (...) W. do zapłaty. Jednakże zdaniem Sądu Okręgowego pozwany nie jest posiadaczem w dobrej wierze, ponieważ obowiązek zapłaty wynagrodzenia istniał wcześniej niż doręczenie mu wezwania do zapłaty, a jego doręczenie czyniło tylko wymagalnym roszczenie (...) W.. Według Sądu Okręgowego dobra lub zła wiara jest uzależniona od stanu świadomości posiadacza. Zła wiara wiąże się z powzięciem przez posiadacza informacji, które - racjonalnie ocenione - powinny skłonić go do refleksji, że jego posiadanie nie jest zgodne ze stanem prawnym; dobrą wiarę wyłącza ujawnienie takich okoliczności, które u przeciętnego człowieka powinny wzbudzić poważne wątpliwości,

że nie przysługuje mu prawo do korzystania z rzeczy w dotychczasowym zakresie. Nie może być uważny za posiadacza nieruchomości w dobrej wierze ten kto wie, że nie jest wpisany w księdze wieczystej nieruchomości jako właściciel, a wpisany jest w niej inny podmiot. Jak podkreślił Sąd Okręgowy, pozwany występował kilkakrotnie do (...) W. o oddanie mu w użytkowanie wieczyste tej nieruchomości, lecz powód odmówił mu oddania jej w użytkowanie wieczyste, a zatem oczywistym jest, że wiedział, że nie jest ani właścicielem ani użytkownikiem wieczystym nieruchomości. W konkluzji sąd pierwszej instancji przyjął, że stan prawny nieruchomości jest uregulowany, natomiast nieuregulowana jest tylko sytuacja prawna związana z posiadaniem nieruchomości przez pozwanego.

Ponadto Sąd Okręgowy uznał, że pozwany nie posiada ekspektatywy prawa użytkowania wieczystego, a takie prawo nie wynika zarówno z tego, że spółdzielnia ubiegała się o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste, ani z faktu, że w protokołach dotyczących podziału składników majątkowych przypadających poprzednikowi prawnemu pozwanego tj. (...) traktowano posiadanie nieruchomości jako jej własność. Wewnętrzne protokoły (...) ani też uchwały jego organów oczywiście nie czynią pozwanego właścicielem, a jego dobrą wiarę należy oceniać stosownie do treści księgi wieczystej.

Odnosząc się do przedawnienia roszczenia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zarzut ten jest niezasadny. (...) W. nie jest przedsiębiorcą, nie prowadzi działalności gospodarczej, dochodzone roszczenie nie wynika z prowadzonej działalności gospodarczej nie ma tu zastosowania 3 letni okres przedawnienia, do przedawnienia tego roszczenia należy stosować ogólne zasady, bez względu na to, czy (...) W. wystawiło fakturę czy nie, wystawienie faktury nie czyni powoda przedsiębiorcą, tym bardziej, że nie doszło do żadnej czynności prawnej pomiędzy stronami która wymagała by fakturowania. Dlatego początek biegu przedawnienia należy wiązać z wezwaniem do spełnienia świadczenia, a zatem z treścią art. 455 k.c., zgodnie z którym roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości staje się wymagalne po wezwaniu do zapłaty świadczenia. Ponieważ powód wezwał pozwanego do zapłaty pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r., w którym wyznaczył termin spełnienia świadczenia do dnia 30 września 2013 r., roszczenie stało się wymagalne tegoż dnia, a skoro pozew został wniesiony dnia 20 lipca 2015 r. to nastąpiło to przed upływem dwóch lat od dnia wezwania. Gdyby – zdaniem Sądu Okręgowego - nawet przyjąć, że roszczenie związane jest z prowadzoną działalnością gospodarczą to i tak nie upłynął 3 letni okres, w którym przedawniają się roszczenia związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Poza tym, zdaniem Sądu Okręgowego roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości może być dochodzone niezależnie od domagania się przez właściciela wydania nieruchomości. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powinno odpowiadać wysokości pożytków, jakie mógłby osiągnąć właściciel z rzeczy, gdyby posiadanie zobowiązanego opierało się na prawie, a właściwym miernikiem w przypadku nieruchomości jest wysokość czynszu dzierżawnego, który uzyskalby właściciel z dzierżawy nieruchomości. Ponieważ wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości było kwestionowane sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny wartości nieruchomości, celem ustalenia wysokości czynszu dzierżawnego możliwego do uzyskania z dzierżawy przedmiotowej nieruchomości w okresie, za który wynagrodzenia (...) W. dochodzi. Biegły J. S. sporządziła opinię ustalając, że w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 31 lipca 2013r. czynsz dzierżawny możliwy do uzyskania z najmu tej nieruchomości wynosi 1017828 złotych. Zdaniem Sądu opinia ta nie budzi wątpliwości, co do prawidłowości zawartych w niej ustaleń, zwłaszcza, że ustalenia te nie były kwestionowane przez strony.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pismem z dnia 26 lipca 2016 r. powód rozszerzył powództwo domagając się również wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za dalszy okres tj. od dnia 1 sierpnia 2013r. do dnia 3 lipca 2015 r. w wysokości 732143,06 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 lutego 2016 r. do dnia zapłaty. Pismem z dnia 16 maja 2018r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa również w rozszerzonej części, podnosząc zarzut spełnienia świadczenia za okres od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 3 lipca 2015 r., czyli w zakresie w jakim zostało powództwo rozszerzone wraz z odsetkami należnymi do chwili zapłaty. Powód potwierdził spełnienie świadczenia w rozszerzonej części.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że w piśmie z dnia 22 lipca 2016 r. pełnomocnik powoda stwierdził, że „kwota określona w opinii biegłego stanowi kwotę netto do której należy jeszcze doliczyć podatek VAT” nie rozszerzając jednocześnie powództwa poprzez dochodzenie kwoty większej i nie dochodząc tym samym kwoty większej, niż

wskazana w pozwie z tego tytułu. Jednakże zdaniem Sądu Okręgowego wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z lokalu ma charakter odszkodowawczy, a pozyskanie sumy z tego tytułu przez uprawnionego i to z zastosowaniem przymusu państwa - nie wiąże się z zawarciem jakiegokolwiek czynności prawnej, umowy, świadczeniem usług czy dostawą towarów. Stosownie do art. 5. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, podlegają: 1) odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju; 2) eksport towarów; 3) import towarów na terytorium kraju; 4) wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju; 5) wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów. Zdaniem Sądu Okręgowego uzyskanie przez (...) W. wynagrodzenia nie wiąże się z żadną czynnością wymienioną w cytowanym wyżej przepisie, dlatego podatek VAT jest nienależny. Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że pogląd ten został przyjęty orzecznictwie sądów administracyjnych (wyrok WSA w K.z 28 września 2005 r., sygn. akt I SA/Kr 850/05, czy wyrok WSA w B.z 23 sierpnia 2006 r., sygn. akt I SA/Bk 193/06).

Podsumowując, Sąd Okręgowy na mocy art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 017 828 złotych stanowiącą należne mu wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) stanowiącej działki ewidencyjne (...) z obrębu (...) za okres od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., a pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, tj. za okres od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., w zakresie w jakim powód za ten okres dochodził kwoty większej niż wynagrodzenie obliczone przez biegłego, zaś za kolejny okres tj. od dnia 1 sierpnia 2013r. do dnia 31 lipca 2015r. w całości bowiem pozwany zapłacił za ten okres wraz z odsetkami, czego powód nie negował.

W zakończeniu rozważań Sąd Okręgowy wyjaśnił, że wnioski o dopuszczenie dowodu z wysłuchania biegłego na rozprawie, czy też kolejnej opinii podlegały oddaleniu, ponieważ sporządzona opinia w sprawie była jasna, rzetelna a biegły wyjaśnił zrozumiale sposób ustalenia czynszu dzierżawnego przede wszystkim zaś opinia nie była kwestionowana przez strony. Natomiast wnioski o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków były niezasadne, ponieważ okoliczności, na jakie zostały zgłoszone nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 481 §1 k.c. zasądzając je za okres od dnia 1 października 2013 r., ponieważ w wezwaniu do zapłaty świadczenia z dnia 23 sierpnia 2013 r. wyznaczono termin jego spełnienia do dnia 30 września 2013 r. Roszczenie zatem było wymagalne dnia 30 września 2013 r., a od dnia kolejnego tj. od dnia 1 października 2013 r. powód mógł dochodzić odsetek, gdyż pozwany od tej daty pozostawał w opóźnieniu w zapłacie wynagrodzenia.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100k.p.c., zgodnie z którym każda ze stron ponosi koszty procesu w takim stopniu, w jakim przegrała sprawę. Sąd rozliczył zatem koszty procesu, ustalając zasadę, że powód wygrał niniejsze postępowanie w 84% zaś pozwany w 16%. Wyjaśniono, że łącznie koszty procesu wyniosły 77136,69 zł. Na poniesione przez powoda koszty procesu składają się: koszty zastępstwa procesowego profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 7200,00 zł, ustalone w oparciu o § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804), koszty opłaty sądowej 60203 zł, koszty wynagrodzenia biegłego 2516,68 zł. Na poniesione przez pozwanego koszty procesu złożyły się: koszt zastępstwa procesowego profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 7200,00 zł ustalone w oparciu o § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804), oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego w kwocie 17,00 zł. Dlatego powodowi należą się od pozwanego koszty procesu w wysokości 57577, 81 złotych ($77136,69 \times 84\% = 64794,81 \text{ zł} ; 64794,81 \text{ zł} - 7217 = 57577, 81$). Ponadto od pozwanej pobrano na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych na rzecz Skarbu Państwa kwotę 37107, 15 zł tytułem nieuiszczonej opłaty

od rozszerzonego powództwa. Powód nie uiścił opłaty od rozszerzonego powództwa, a pozwany w tym zakresie nie negował żądania i spełnił je dobrowolnie, lecz po rozszerzeniu powództwa mimo, że przed jego rozszerzeniem był wzywany przez powoda do spełnienia roszczenia i miał wystarczający czas do jego spełnienia, co spowodowało by że powództwo nie zostało by wniesione, a koszty procesu w zakresie opłaty od rozszerzonego powództwa nie powstałyby. Dlatego pozwanego uznano, za przegrywającego proces w tej części i pobrano od niego opłatę (uzasadnienie k. 210 - 214).

W dniu 22 listopada 2018 r. (...) W. wniosło od przedmiotowego wyroku apelację, w której zaskarżyło wyrok co do punktu drugiego w całości oraz co do punktu trzeciego w części w zakresie, w jakim nie zasądzono na rzecz powoda kwoty 12 341, 87 zł, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej oceny dowodów i zasad logiki poprzez nieuwzględnienie stawki VAT zasądzonej na rzecz powoda kwocie pomimo informacji zawartych w dokumentach księgowych, posiadaniu wiedzy o wystawieniu przez (...) W. faktur VAT za okres objęty pozwem;
2. naruszenie art. 228 k.p.c. poprzez pominięcie okoliczności znanej sądowi z urzędu, iż (...) W. wystawiwszy fakturę VAT zobligowane było do zapłaty podatku VAT, co winno skutkować uwzględnieniem tej kwoty;
3. art. 187 k.p.c. poprzez uznanie, że powód nie objął swoim żądaniem kwoty zapłaconego podatku VAT;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. oraz art. 8 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług poprzez uznanie, że właścicielowi nieruchomości przysługuje wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości, które nie powinno uwzględniać stawki VAT;

III. wnosząc o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego także kwoty 234 100, 44 zł tytułem należnego podatku VAT;
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję;

ewentualnie o:

3. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia, także przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

(apelacja k. 243 – 249)

W dniu 15 lutego 2019 r. Spółdzielnia (...) w W. wniosła odpowiedź na apelację powoda, żądając jej oddalenia i zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 271)

W dniu 21 listopada 2018 r. Spółdzielnia (...) w W. wniosła od przedmiotowego wyroku apelację, zaskarżając go w zakresie punktu pierwszego, co do kwoty 840 763, 71 zł wraz z odsetkami oraz co do pkt trzeciego i czwartego, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy:

1. art. 202 k.p.c. w zw. z art. 1 oraz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpatrywaniu przez sądy spraw gospodarczych, polegające na ich niezastosowaniu poprzez nieprzekazanie rozpatrywania niniejszej sprawy do wydzielonej odrębnej jednostki organizacyjnej powołanej do rozpatrywania spraw gospodarczych w Sądzie Okręgowym w W., pomimo że sprawa pomiędzy stronami ma charakter sprawy gospodarczej;
2. art. 286 k.p.c. polegające na jego niezastosowaniu, poprzez niepowołanie dodatkowej opinii biegłego z zakresu wyceny wartości nieruchomości pomimo, że przedłożona opinia z dnia 7 kwietnia 2016 r. została sporządzona w sposób nierzetelny, tj. bez uwzględnienia zarządzeń Prezydenta (...)W. obowiązujących w okresie, za które dochodzone jest roszczenie;
3. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2015 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu, poprzez obciążenie pozwanego kosztami procesu w części roszczenia zaspokojonego w toku postępowania, pomimo że powód nie cofnął pozwu po uregulowaniu zobowiązania;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 118 k.. w z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że roszczenie powoda nie jest roszczeniem związanym z działalnością gospodarczą, pomimo że działania powoda względem spornej nieruchomości stanowią czynności prowadzone w sposób zorganizowany, ciągły, zarobkowy oraz poddany zasadom racjonalnego gospodarowania;
2. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że wezwanie do spełnienia świadczenia skierowane przez powoda do pozwanego doprowadziło do przerwania biegu przedawniania roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości, pomimo że czynność ta nie stanowi czynności bezpośrednio zmierzającej do zaspokojenia roszczenia przed powołanym do tego organem;
3. art. 361 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na zasądzeniu roszczenia uzupełniającego w zakresie, który prowadzi do wzbogacenia się pozwanego ponad kwotę rzeczywiście poniesionej szkody w związku z bezumownym korzystaniem z nieruchomości położonej w W. przy Al. (...);
4. art. 455 k.c. poprzez jego zastosowanie polegające na uznaniu, że roszczenie o odszkodowanie z tytułu bezumownego korzystania staje się wymagalne w wyniku skierowania wezwania przez wierzyciela, pomimo że właściwość zobowiązania z tego tytułu wskazuje inny termin wymagalności tego roszczenia;

III. wnosząc o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji;

ewentualnie o:

2. oddalenie powództwa w całości zaskarżonego roszczenia;
3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania przed sądem pierwszej i drugiej instancji wraz z kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych;

(apelacja k. 233 – 240)

W dniu 20 grudnia 2018 r. (...) W. wniosło odpowiedź na apelację pozwanego, żądając jej oddalenia i zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 254 – 256)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 382 k.p.c. Sąd Apelacyjny uzupełnia ustalenie faktyczne sądu pierwszej instancji w następującym zakresie:

(...) W. wystawiło na rzecz Spółdzielni (...) w W. fakturę VAT o nr (...) z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości za okres od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r. na kwotę 1 204 056, 92 zł brutto (980 014, 68 zł netto).

(zestawienie k. 19, wezwanie k. 17-18).

W okresie od dnia 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r. miesięczny czynsz dzierżawny za nieruchomość, z której Spółdzielnia (...) w W. korzystała, wynosił 28 273 zł netto.

(opinia pisemna biegłego sądowego k. 130 – 145)

Sąd Apelacyjny wyjaśnia, że art. 382 k.p.c. upoważnia sąd drugiej instancji do zmiany lub uzupełnienia ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego, także niezależnie od podniesionych zarzutów procesowych przez apelującego (zob. wyrok TK z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02). Dopuszczenie de lege lata możliwości zmiany lub uzupełnienia ustaleń przez sąd drugiej instancji w następstwie odmiennej oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu w pierwszej instancji daje się pogodzić z prawem do sprawiedliwego rozpoznania sprawy w postępowaniu co najmniej dwuinstancyjnym (tak wyrok SN z dnia 20 kwietnia 2018 r., II CSK 422/17).

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji za własne.

Sąd Apelacyjny akceptuje rozważania prawne sądu pierwszej instancji jedynie częściowo, w zakresie niezakwestionowanym w dalszej części uzasadnienia.

Na podstawie art. 350 § 1, 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny z urzędu sprostował oznaczenie pozwanego w komparycji i sentencji zaskarżonego wyroku przez określenie, że pozwanym jest: Spółdzielnia (...) w W..

Przystępując do omawiania poszczególnych zarzutów apelacji Sąd Apelacyjny wyjaśnia co następuje:

Apelacja (...) W. podlegała odrzuceniu, co do kwoty 47 871, 42 zł.

W zakresie wskazanej kwoty powódka rozszerzyła żądanie pozwu w postępowaniu apelacyjnym wbrew zakazowi określonym w art. 383 k.p.c.

Powódka żądała w pozwie zasądzenia na jej rzecz kwoty 1204 056, 92 zł, natomiast sąd pierwszej instancji zasądził na rzecz powódki kwotę 1 017 828 zł.

W postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (...) W. nie rozszerzyło żądania pozwu o wyżej wymienioną kwotę.

W apelacji powódka żąda zmiany punktu drugiego wyroku przez zasądzenie dodatkowo kwoty 234 100, 44 zł.

Łącznie powódka żąda zatem uwzględnienia na jej rzecz powództwa w zakresie kwoty 1 251 928, 44 zł (1 017 828 zł + 234 100, 44 zł).

Oznacza to, że powódka w postępowaniu apelacyjnym sprzecznie z art. 383 k.p.c. rozszerzyła żądanie pozwu w o kwotę 47 871, 42 zł (1 251 928, 44 zł – 1 204 056, 92 zł).

W związku z tym, apelacja (...) W. podlegała odrzuceniu co do kwoty 47 871, 42 zł jako niedopuszczalna w rozumieniu art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c.

W pozostałym zakresie apelacja (...) W. podlegała rozpoznaniu w granicach określonych w art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.

Apelacja (...) W. jest zasadna w części.

Po pierwsze, w ocenie Sądu Apelacyjnego, trafny jest zarzut naruszenia art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.

Z petitum apelacji nie wynika zakres uchybienia art. 187 k.p.c. Jednakże analiza uzasadnienia apelacji daje podstawy do twierdzenia, że zarzutem apelacyjnym objęty jest wyłącznie pkt 1 § 1 art. 187 k.p.c., bowiem rozważania apelującego dotyczą żądania określonego w pozwie.

Sąd pierwszej instancji uznał, że powódka żądała od pozwanej kwoty 1204 056, 92 zł, która nie zawiera w sobie podatku VAT.

Pogląd ten nie jest trafny.

Powódka wyraźnie i precyzyjnie wskazała w petitum pozwu, że żąda kwoty 1 204 56, 92 zł, a w podstawie faktycznej powództwa wyjaśniła, że przedmiot procesu obejmuje wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., na które składa się wynagrodzenie za okres:

- od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. w wysokości 136 113, 37 zł;
- od 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. w wysokości 326 671, 56 zł;
- od 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. w wysokości 326 671, 56 zł;
- od 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r. w wysokości 190 558, 41 zł.

Łączna suma tych kwot wyniosła 980 014, 68 zł. Jest to kwota netto, co wynika wprost z treści pisma powódki z dnia 28 sierpnia 2013 r. (k. 17).

Podatek VAT od tej kwoty wyniósł 224 042, 24 zł, na którą składają się:

- kwota 29 944, 94 zł tytułem 22 % podatku VAT za okres od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. obliczona od kwoty 136 113, 36 zł;
- kwota 75 134, 45 zł tytułem 23 % podatku VAT za okres od 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. obliczona od kwoty 326 671, 55 zł;
- kwota 75 134, 45 zł tytułem 23 % podatku VAT za okres od 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. obliczona od kwoty 326 671, 55 zł;
- kwota 43 828, 43 zł tytułem 23 % podatku VAT za okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. obliczona od kwoty 190 558, 41 zł;

Wyżej wymieniony podatek VAT wynika z faktury VAT przytoczonej w treści pisma z dnia 23 sierpnia 2018 r. i wykazu należności z dnia 31 października 2013 r. (k. 17, 19).

Łącznie suma kwoty 980 014, 68 zł netto i kwoty 224 042, 024 zł tytułem podatku VAT, daje kwotę 1 204 056, 92 zł, która objęta jest przedmiotem procesu.

Po drugie, w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest zasadny.

Według wskazanego przepisu sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. A zatem jest to norma odwołująca się do dowodu i

dlatego strona skarżąca, chcąc doprowadzić do podważenia dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny dowodów, powinna wskazać, którego dowodu zarzut ten dotyczy oraz na czym polegały konkretne naruszenia kryteriów oceny, jakie wymieniono w przepisie art. 233 § 1 KPC, a następnie wykazać, że dokonane przez sąd naruszenie prowadziło do dokonania odmiennych ustaleń faktycznych, które skutkowałyby rozstrzygnięciem zgodnie z żądaniem powództwa albo przeciwko takiemu żądaniu. Granice swobody sędziowskiej przy ocenie materiału dowodowego wyznaczają trzy czynniki: logiczny (obowiązek wyciągnięcia z materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych), ustawowy (powinność rozważenia całego materiału dowodowego) oraz ideologiczny (psychologiczny), przez który rozumie się świadomość prawną sędziego, kulturę prawną oraz system reguł pozaprawnych i ocen społecznych, do których odsyłają normy prawne. W związku z tym zarzut przekroczenia swobodnej oceny dowodów, skutkującej błędnymi ustaleniami faktycznymi może być skuteczny tylko wtedy, gdy skarżący wykaże przekroczenie któregoś z powyżej wymienionych kryteriów. Przy czym jednocześnie wyraźnie wskazuje się, że samo przedstawienie przez stronę odmiennych wniosków niż wynikające z oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji nie świadczy jeszcze o przekroczeniu swobodnej oceny dowodów (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2017 r. I ACa 1591/16, Legalis).

Trafnie (...) W. zarzuciło, że Sąd pierwszej instancji nie ustalił w stanie faktycznym, że wystawiło ono fakturę VAT za okres objęty pozwem.

Sąd Okręgowy nie wyjaśnił, przy ocenie materiału procesowego, przyczyn, dla których pominął ten środek dowodowy.

Jak się wydaje, nieuwzględnienie tego dowodu i faktu z niego wynikającego w ustaleniach wyroku było konsekwencją błędnej oceny przez Sąd Okręgowy przedmiotu procesu i przyjęcia, że żądana przez (...) W. kwota nie obejmuje podatku VAT.

Ze względu na odmienną ocenę zakresu roszczenia procesowego przez Sąd Apelacyjny, ustalenia faktyczne dokonane przez sąd pierwszej instancji zostały w tym zakresie uzupełnione.

Wystawienie faktury VAT i uwzględnienie w roszczeniu procesowym kwoty podatku VAT ma znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, o czym będzie mowa szerzej w dalszych rozważaniach.

Po trzecie, zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 228 k.p.c. jest bezzasadny.

Apelujący nie wskazał jednostki redakcyjnej tego przepisu, której uchybienie zarzuca.

Tym niemniej w treści uzasadnia środka odwoławczego (...) W. powołuje się na pominięcie przez sąd pierwszej instancji okoliczności znanych temu sądowi z urzędu.

Przedmiotem zarzutu apelacji jest zatem art. 228 § 2 k.p.c., który stanowi, że fakty znane sądowi urzędowo nie wymagają dowodu, jednakże sąd powinien na rozprawie zwrócić na nie uwagę stronom.

Zdaniem apelującego, Sąd Okręgowy pominął okoliczność znaną sądowi z urzędu, iż (...) W. wystawiwszy fakturę VAT, zobligowane było do zapłaty podatku VAT, co powinno skutkować uwzględnieniem tej kwoty.

Analiza treści protokołów rozprawy prowadzi do wniosku, że Sąd pierwszej instancji nie zwrócił uwagi na fakt przytaczany przez apelującego, jako znany mu z urzędu. Dlatego nie uwzględniając tego faktu, Sąd Okręgowy nie mógł naruszyć art. 228 § 2 k.p.c.

Po czwarte, zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c. i art. 8 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług jest zasadny, lecz z innych przyczyn aniżeli wskazane w uzasadnieniu apelacji.

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu Okręgowego, że czynność bezumownego korzystania z nieruchomości (art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.c.), z jaką mamy do czynienia w niniejszym stanie faktycznym, nie podlega opodatkowaniu

podatkiem VAT na podstawie art. 5 ust. 1 i 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz. U. z 2018, poz. 2174)

W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego jednolicie przyjmuje się, że o usługach za wynagrodzeniem w rozumieniu tego przepisu można mówić jedynie w sytuacji, gdy istnieje ścisły związek pomiędzy wykonywanymi czynnościami i wysokością otrzymanego wynagrodzenia oparty o relacje cywilnoprawne pomiędzy podmiotami i wynagrodzenie to może być wyrażone w pieniądzu. Związek, o którym mowa, musi mieć charakter bezpośredni i na tyle wyraźny, aby można było powiedzieć, że płatność następuje za to świadczenie (zob. np. wyrok NSA z dnia 6 września 2013 r., I FSK 1315/12).

Co do zasady przyjmuje się również, że opłata za bezumowne korzystanie z cudzego gruntu - z uwagi na swój odszkodowawczy charakter i sposób ustalania nie może być uznana za wynagrodzenie za usługę, nie ma charakteru ekwiwalentności. Wprawdzie Sąd Okręgowy również oparł swoje rozstrzygnięcie na tej koncepcji, lecz nie dostrzegł, że dotyczy to przypadku, kiedy stosunek zobowiązaniowy łączący strony (np. umowa dzierżawy) ustał, brak jest woli stron co do kontynuowania tego stosunku, a niewydanie przedmiotu umowy jest wynikiem zwłoki jednej ze stron, która to zwłoka rodzi po stronie właściciela gruntu możliwość domagania się odszkodowania, zwłaszcza kiedy właściciel gruntu podejmuje wszelkie dostępne prawem działania dla odzyskania posiadania gruntu nie obciążonego określonymi wadami. W odmiennym przypadku mamy do czynienia z odpłatnym świadczeniem usług w rozumieniu art. 5 ust. 1 i art. 8 ustawy o podatku od towarów i usług (zob. wyrok NSA z dnia 6 września 2013 r. I FSK 1315/12; wyrok NSA z dnia 6 września 2013 r., I FSK 1316/12). Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

Pozwany korzysta bezumownie z nieruchomości (...) W.. Niewątpliwie zatem strony łączy stosunek prawny wynikający z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 k.p.c. Wprawdzie nie jest to umowny stosunek prawny, lecz jest to relacja regulowana przepisami Kodeksu cywilnego. Pozwana, jako następczyni prawna Państwowego Przedsiębiorstwa (...), użytkuje nieruchomość na podstawie decyzji o lokalizacji szczegółowej (...) z dnia 19 października 1963 r. Powódka nie kwestionuje ten stan rzeczy.

Brak jest w materiale dowodowym faktów, które przemawiałyby za odmiennym stanowiskiem.

Ze stanu faktycznego sprawy nie wynika, że (...) W. żąda wydania od pozwanej przedmiotu użytkowania, a zatem nie można twierdzić, że Spółdzielnia pozostaje w zwłóce z jego wydaniem. Nie ma żadnych okoliczności, które przemawiałyby za tym, że strony nie mają woli co do utrzymania tego stanu rzeczy. Pozwana zatem, choć bezumownie, ale za milczącą zgodą powódki korzysta z nieruchomości. Zatem związek pomiędzy bezumownym korzystaniem z nieruchomości a wynagrodzeniem za to korzystanie ma charakter bezpośredni. Związek ten jest na tyle wyraźny, że można stwierdzić, że wynagrodzenie przysługujące powódce za bezumowne korzystanie z nieruchomości od pozwanej stanowi ekwiwalent za tę czynność. Potwierdza tę okoliczność zapłata przez pozwaną wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości wraz z podatkiem VAT na podstawie faktury VAT, w toku niniejszego procesu.

W omawianym przypadku mamy zatem do czynienia z odpłatnym świadczeniem usług, które jest czynnością podlegającą opodatkowaniu VAT w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 i art. 8 ust. 1 ustawy o podatku VAT.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny, w dalszej części uzasadnienia, przy uwzględnieniu zarzutów pozwanej w apelacji określi wysokość należnego podatku VAT.

Apelacja Spółdzielni (...) jest zasadna w części.

Po pierwsze, zdaniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zarzut naruszenia art. 202 k.p.c. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu spraw przez sądy gospodarcze (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 723), jest niezasadny.

Jak wynika, z uzasadnienia środka odwoławczego, apelująca wskazuje, że niniejszą sprawę powinien rozpoznać sąd gospodarczy ze względu na jej gospodarczy charakter. Nie jest to założenie trafne, gdyż niniejsza sprawa nie jest sprawą

gospodarczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, pomimo tego, że roszczenie będące przedmiotem procesu jest związane z działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 118 in fine k.c.

Trzeba także podkreślić, że ewentualne naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 202 k.p.c. nie miałyby znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z tej przyczyny, iż aktualnie niezależnie od tego, czy sprawa jest sprawą gospodarczą, czy też taką sprawą nie jest, podlega ona rozpoznaniu w trybie procesu cywilnego, tak jak każda sprawa cywilna. Tylko wtedy, gdyby rozpoznanie sprawy gospodarczej nastąpiłoby w innym rodzaju postępowania cywilnego i spowodowałoby to pozbawienie bądź ograniczenie strony jej uprawnień procesowych, a pozbawienie to bądź ograniczenie miałyby wpływ na wynik sprawy co do istoty, można byłoby mówić, że naruszenie art. 202 k.p.c. spełnia wymagania określone w art. 368 § 1 pkt 2 k.p.c. w takim znaczeniu, że prowadziłyby to do zmiany lub uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji (art. 386 § 1 i 4 k.p.c.). Natomiast w uzasadnieniu apelacji pozwana takich zarzutów nie formułuje.

Po drugie, w ocenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, zarzut naruszenia art. 286 k.p.c. jest bezzasadny.

Sąd Apelacyjny podziela wywody Sądu Okręgowego, które legły u podstaw oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z ustnych wyjaśnień biegłego sądowego, jednakże zarzuty apelacyjne wymagają ich uzupełnienia.

Powódka wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność oszacowania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie od dnia 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r. według średniej wolnorynkowej stawki czynszu najmu możliwego do uzyskania w powyższym okresie z tytułu najmu lokali usytuowanych na nieruchomości (k. 3) i w takim zakresie dowód ten został dopuszczony przez sąd (k. 121). Biegły sądowy wydając opinię obliczył wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości przy uwzględnieniu stawki czynszu za nieruchomość gruntową (k. 139 – 140). Żadna ze stron nie kwestionowała metody przyjętej przez biegłego sądowego, która stanowiła podstawę do obliczenia średniej wolnorynkowej stawki czynszu za nieruchomość gruntową i wysokości ustalonego czynszu (k. 156, k. 160). Jest to podejście słuszne, wszak wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powinno odpowiadać wysokości pożytków, jakie mógłby osiągnąć właściciel z rzeczy, gdyby posiadanie zobowiązanego opierało się na prawie. Właściwym miernikiem w przypadku nieruchomości jest wysokość czynszu dzierżawnego, o czym będzie mowa jeszcze w dalszych rozważaniach.

W piśmie przygotowawczym z dnia 13 lipca 2016 r. pozwana wskazała jedynie, że biegły sądowy przy obliczaniu wysokości czynszu dzierżawnego nie uwzględnił zarządzeń Prezydenta (...) W. z dnia 25 lutego 2010 r. nr (...), z dnia 4 listopada 2011 r. nr (...) oraz z dnia 29 maja 2013 r. nr (...), które dotyczą zasad wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W. dla gruntu w odniesieniu, do którego toczy się postępowanie regulacyjne na rzecz władającego gruntem do czasu zakończenia postępowania, przyjmując, że wartość gruntu wynosi 1565, 00 m2.

Jednakże metodologia wydania opinii przez biegłego sądowego była w tym zakresie prawidłowa.

Jak wynika z treści wymienionych zarządzeń, wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji, przedmiotowe zarządzenia ustalają zasady wydzierżawiania nieruchomości w wypadkach szczegółowo opisanych w tych zarządzeniach. Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny nie daje żadnych podstaw do tego, aby zasady określone w przytoczonych zarządzeniach miały zastosowanie w niniejszej sprawie do uwzględnionego roszczenia procesowego (za okres od 17 lipca 2012 r. do dnia 31 lipca 2013 r.).

Jak wynika z § 1 ust. 1 Zarządzenia Prezydenta (...) W. nr (...) z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie zasad wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W., zmienionego Zarządzenia Prezydenta (...) W. z dnia 4 listopada 2011 r. nr (...) zmieniającego zarządzenie Prezydenta (...) W. z dnia 25 lutego 2010 r. nr (...), w sprawie zasad wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W., ustala się zasady wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W., stanowiące

załącznik Nr 1 do zarządzenia. Stosownie do § 1 ust. 2 Zarządzenia z dnia 25 lutego 2010 r. nr (...), ustala się wykaz celów dzierżaw oraz minimalne stawki czynszu dzierżawnego netto dla poszczególnych dzielnic, stanowiący załącznik Nr 2 do zarządzenia. W § 2 ust. 6 i 7 tego zarządzenia wyjaśniono, że ilekroć w zarządzeniu jest mowa o dzierżawie, należy przez to rozumieć również najem a krótkoterminowej dzierżawie nieruchomości - należy przez to rozumieć dzierżawę nieruchomości na czas oznaczony do 3 miesięcy. W załączniku nr 2 do Zarządzenia w jego pkt 5 a doprecyzowano, że stawki te dotyczą: dzierżawy gruntu w odniesieniu do którego toczy się postępowanie regulacyjne na rzecz władającego gruntem, do czasu zakończenia postępowania, a wówczas opłatę ustala się w wysokości równej 1/12 rocznej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego za 1 m² gruntu. Przedmiotowe zarządzenie potencjalnie dotyczy okresu dotyczącego roszczenia za czas od dnia 17 lipca 2012 r. do dnia 28 maja 2013 r.

Z kolei z § 1 ust. 1 Zarządzenie Prezydenta (...) W. z 29 maja 2013 r. nr (...) w sprawie zasad wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W., wynika, że ustala się zasady wydzierżawiania na okres do trzech lat nieruchomości (...) W. i nieruchomości Skarbu Państwa, dla których organem reprezentującym właściciela jest Prezydent (...) W., stanowiące załącznik Nr 1 do zarządzenia. Stosownie do § 1 ust. 2 Zarządzenia z dnia 29 maja 2013 r. nr (...), ustala się wykaz celów dzierżaw oraz minimalne stawki czynszu dzierżawnego netto dla poszczególnych dzielnic, stanowiący załącznik Nr 2 do zarządzenia. W § 2 ust. 6 i 7 tego zarządzenia wyjaśniono, że ilekroć w zarządzeniu jest mowa o dzierżawie, należy przez to rozumieć również najem a krótkoterminowej dzierżawie nieruchomości - należy przez to rozumieć dzierżawę nieruchomości na czas oznaczony do 3 miesięcy. W załączniku nr 2 do Zarządzenia w jego pkt 5 a doprecyzowano, że stawki te dotyczą: dzierżawy gruntu w odniesieniu do którego toczy się postępowanie regulacyjne na rzecz władającego gruntem, do czasu zakończenia postępowania, a wówczas opłatę ustala się w wysokości równej 1/12 rocznej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego za 1 m² gruntu. Przedmiotowe zarządzenie potencjalnie dotyczy okresu dotyczącego roszczenia za czas od dnia 29 maja 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r.

Na podstawie stanu faktycznego ustalonego przez Sąd pierwszej instancji i uzupełnionego przez Sąd Apelacyjny (na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego), wyżej wymienione zarządzenia nie znajdują zastosowania do obliczenia czynszu dzierżawnego w stosunku do pozwanego. Brak jest podstaw do przyjęcia, że strony łączyła umowa dzierżawy, a okres bezumownego korzystania z nieruchomości dotyczy czasu następującego po tym dniu do czasu zawarcia nowej umowy dzierżawy, albo że pomiędzy stronami toczyło się postępowanie regulacyjne, o których mowa w wyżej wymienionych zarządzeniach. Okoliczność, że powódka składała do (...) W. wnioski o ustanowienie użytkowania wieczystego gruntu nie oznacza samo przez się, że toczyło się postępowanie regulacyjne w rozumieniu przepisów ustawy. Powódka nie udowodniła tego faktu, ani też okresów, w jakim takie postępowanie regulacyjne miałyby się toczyć.

Dodać należy, że w apelacji Spółdzielnia, wskazała, że do obliczenia czynszu dzierżawnego na podstawie wyżej wymienionych zarządzeń nie jest konieczne dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, a to z tej przyczyny, że na podstawie treści tych zarządzeń istnieje możliwość samodzielnego obliczenia czynszu dzierżawnego za wyżej wymienione okresy bez zasięgania wiadomości specjalnych, co pozwana uczyniła (k. 240). Jednakże dalsze rozważania pozwanego, a dotyczące błędnej kwalifikacji gruntu będącego w posiadaniu pozwanego, a przez to nieprawidłowe zastosowanie przez powoda zarządzenia nr (...) do obliczenia wysokości bezumownego korzystania z nieruchomości, nie ma żadnego znaczenia prawnego, ponieważ powódka żądała ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w oparciu o średnie stawki rynkowe czynszu dzierżawnego.

W związku z powyższym zarzut naruszenia art. 286 k.p.c. nie mógł odnieść skutku.

Po trzecie, w ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. i art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 506), są zasadne.

Co się tyczy naruszenia art. 118 k.c. należy zauważyć, że zgodnie z tym przepisem, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1104), jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat

dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Roszczenie gminy z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości – wbrew stanowisku Sądu Okręgowego - jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W kwestii charakteru prawnego takiego roszczenia wielokrotnie wypowiedział się Sąd Najwyższy. Tytułem przykładu w wyroku z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10, SN powołując się na ugruntowane orzecznictwo (uchwałę z 26 kwietnia 2002, III CZP 21/02, OSNC 2002/12/149 oraz wyroki z 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, OSNC 2004/10/157, z 23 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, OSP 2005/7-8/94, z 22 września 2005 r., IV CK 105/05) wskazał, iż do kwalifikacji roszczenia jako związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 KC, nie ma znaczenia prawny charakter leżącego u jego podstaw zdarzenia. Może ono być czynnością prawną, czynem niedozwolonym lub jakimkolwiek innym zdarzeniem, nie wyłączając bezpodstawnego wzbogacenia, czy korzystania z cudzej rzeczy. Podstawowe znaczenie ma bowiem związek z działalnością gospodarczą. Analizując przepisy dotyczące gospodarowania nieruchomościami przez gminę (miasto) podniósł, iż tego rodzaju działalność należy do zadań własnych gminy (art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy) i jest zadaniem użyteczności publicznej (art. 9 ust. 4 ustawy). Gmina może prowadzić działalność gospodarczą w granicach określonych artykułem 9 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591), co oznacza, że zadania własne mogą być przedmiotem działalności zarówno gospodarczej, jak i niegospodarczej, z tym, że działalność gospodarcza nie może wykraczać poza zadania o charakterze użyteczności publicznej, chyba, że odrębna ustawa na to zezwala. Stąd też działanie polegające na zaspokojeniu zbiorowych potrzeb wspólnoty (art. 7 ust. 1 ustawy) może być zakwalifikowane jako działalność gospodarcza, o ile jego przedmiot jest objęty zakresem takiej działalności. Ustawodawca posługuje się pojęciem działalności gospodarczej w różnych aktach prawnych, a zatem analiza definicji musi uwzględniać przedmiot i cel danego unormowania. Działalność gospodarcza gminy wykonywana w ramach zadań własnych, w tym gospodarka nieruchomościami musi charakteryzować się powtarzalnością działań, ich zawodowym charakterem, uczestnictwem w obrocie gospodarczym, czy podporządkowaniem zasadzie racjonalnego działania, przy czym nie musi być nastawiona na zysk (uchwała SN z dnia 6 sierpnia 1996 r. III CZP 84/96, OSNC 1996/11/150). W licznych orzeczeniach wydanych na gruncie już nieobowiązującego art. 8 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 13 czerwca 1967 r. (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.) za działalność gospodarczą gminy zostało uznane np. administrowanie lokalami mieszkalnymi i użytkowymi wchodzącymi w skład zasobu gminnego, zakładanie i utrzymanie trawników i parków, administrowanie nieruchomościami oddanymi w wieczyste użytkowanie (uchwała SN z dnia 6 sierpnia 1996 r. III CZP 84/96, postanowienie SN z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 756/00 i postanowienie SA w Warszawie z dnia 3 lipca 2003 r., I ACZ 1313/03, Wokanda 2004 r. Nr 7-8 poz. 72).

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. (...) W. względem nieruchomości, z której pozwany bezumownie korzysta, podejmuje czynności prowadzone w sposób zorganizowany, ciągle zarobkowy, oraz poddany zasadom racjonalnego gospodarowania. Do przedmiotu niniejszego procesu zastosowanie znajduje zatem art. 118 in fine k.c., co oznacza, że roszczenie powoda, jako związane z działalnością gospodarczą przedawnia się w terminie 3 lat.

Po piąte, zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 455 k.c. jest zasadny.

Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu Sądu Okręgowego, według którego początek biegu terminu przedawnienia roszczenia o bezumowne korzystanie z nieruchomości wyznacza wymagalność roszczenia spowodowana wezwaniem dłużnika do spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 455 k.c. Stanowisko to nie ma uzasadnionych podstaw prawnych.

Wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego nie jest świadczeniem okresowym, stanowi jednorazową należność za cały okres korzystania z rzeczy nieopartego na tytule prawnym (por. uchwały SN z dnia 24 października 1972 r., III CZP 70/72, OSNCP 1973, nr 6, poz. 12; z dnia 18 kwietnia 1974 r., III CZP 20/74, OSNCP 1974, nr 12, poz. 208; wyrok z dnia 4 grudnia 1980 r., II CR 501/80, OSNCP 1981, nr 19, nr 191).

Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy powstaje od chwili objęcia rzeczy w posiadanie przez posiadacza, a po powstaniu uzyskuje samodzielny byt prawny jako roszczenie o charakterze obligacyjnym i może być dochodzone niezależnie od roszczenia windykacyjnego (por. m.in. uchwały SN z dnia 24.10.1972 r., III CZP 70/72, OSNCP 1973, nr 6, poz. 102 i z dnia 26.4.2002 r., III CZP 21/02, OSNC 2002, nr 12, poz. 149 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.2.1967 r., IICR 443/66, OSNCP 1967, nr 9, poz. 163).

Roszczenie to przedawnia się zgodnie z art. 118 k.c. w terminach 10 – letnim, albo 3 – letnim, a jego bieg rozpoczyna się od chwili objęcia nieruchomości w posiadanie przez posiadacza i wraz z upływem czasu posiadania „przesuwa się do przodu”. Właściciel może zatem dochodzić wynagrodzenia za korzystanie przez posiadacza z rzeczy przez cały 10-letni, względnie 3 letni, nieprzedawniony okres posiadania liczony wstecz, od daty wytoczenia powództwa (tak m.in. wyrok SN z dnia 23 stycznia 2007 r. III CSK 278/06). Możliwość dochodzenia wynagrodzenia za cały 3 - letni nieprzedawniony okres nie oznacza, że nie można dochodzić go w częściach, za oznaczone czasokresy, jak też, że wystąpienie o część roszczenia przerwie bieg przedawnienia, w odniesieniu do kolejnych roszczeń.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Powódka wystąpiła o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, tj. za okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 lipca 2013 r., a następnie rozszerzyła żądanie powództwa za okres od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia 3 lipca 2015 r. Ponieważ to ostatnie żądanie zostało spełnione w toku procesu, do rozważania pozostaje kwestia pierwszego żądania.

Wezwanie do spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 455 k.c., nie wpłynęło na rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia tego roszczenia, ani też na przerwanie jego biegu.

Co do roszczenia będącego przedmiotem procesu nastąpiło to w dniu wniesienia pozwu, tj. w dniu 17 lipca 2013 r. (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Oznacza to, że (...) W. może dochodzić swoich roszczeń za okres 3 lat przed wszczęciem procesu, tj. od dnia 17 lipca 2012 r. do dnia 17 lipca 2015 r. Jednakże wbrew twierdzeniom apelującego, żądanie (...) W. należy uwzględnić do dnia 31 lipca 2013 r. (zgodnie z żądaniem pozwu), bowiem wniesienie pozwu w dniu 17 lipca 2015 r. przerwało bieg terminu przedawnienia roszczenia w zakresie roszczenia należnego po tym dniu (zob. art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

Po szóste, w ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzuty naruszenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 361 § 2 k.c. są bezzasadne, z tym że rację ma pozwany twierdząc, przy omawianiu tych zarzutów, że sąd jest związany wysokością roszczenia wskazaną w podstawie faktycznej powództwa.

Pierwszy z wyżej wymienionych przepisów nie został w ogóle zastosowany przez Sąd pierwszej instancji, a zatem nie można mu zarzucić, że ów przepis niewłaściwie zastosował.

Drugi ze wskazanych przepisów, w kontekście rozważań czynionych w uzasadnieniu apelacji, trafnie nie został zastosowany przez Sąd Okręgowy.

Jak słusznie zauważył SN w wyroku z dnia 6 czerwca 2014 r., III CSK 253/13, za podstawę ustalenia wysokości należnego właścicielowi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy przyjmowana jest stawka rynkowa, stosowana za korzystanie z danego rodzaju rzeczy i czas posiadania rzeczy bez tytułu prawnego. W odniesieniu do rzeczy będących przedmiotem najmu lub dzierżawy, wynagrodzenie obejmować powinno to, co właściciel mógłby uzyskać, gdyby oddał rzecz w najem lub dzierżawę.

Apelująca, powołując się na wyżej wymienione orzeczenie, wyciąga z niego nieprawidłowe wnioski. Twierdzi wszak, że analiza art. 361 § 2 k.c. w porównaniu z art. 224 § 2 k.c., daje asumpt do twierdzenia, że przepisy te są zakresowo „odpowiednie”. Zdaniem apelującej zakaz wzbogacania poszkodowanego na szkodzie wywodzony z art. 361 § 2 k.c. może być w pełni przeniesionych na grunt roszczeń odszkodowawczych. Takich konkluzji z przytoczonego uzasadnienia wyroku wyprowadzić nie można. W wyroku z dnia 6 czerwca 2014 r. III CSK 235/13,

Sąd Najwyższy stwierdził odmiennie. Wyjaśnił, że interesy właściciela mogą być chronione także przepisami o odpowiedzialności deliktowej za czyn własny, jeżeli okoliczności sprawy wskazywać będą, że objęcie władztwa nad rzeczą i późniejsze jej posiadanie spełnią przesłanki odpowiedzialności uregulowanej w art. 415 k.c. Zakresem roszczenia odszkodowawczego, stosownie do art. 361 § 2 k.c., objęte są także utracone korzyści, których nie obejmuje wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego. Wyłączony jest zatem zbieg norm art. 224 § 2, art. 225 i art. 230 k.c. i art. 415 k.c. Ponieważ powódka nie zgłaszała alternatywnej podstawy faktycznej z art. 415 k.c. i nie konstruowała swoich roszczeń pod kątem przesłanek wynikających z tego przepisu, rozważania pozwanej nie przystają do problematyki związanej z niniejszą sprawą.

Istotny jest inny aspekt poruszony przez apelującego w ramach przedmiotowego zarzutu, rozwinięty na rozprawie, a mianowicie dotyczący związania wysokości żądania określonej w podstawie faktycznej powództwa.

Związanie sądu przy wyrokowaniu żądaniem jest wyrazem obowiązywania zasady dyspozycyjności i oznacza niedopuszczalność orzekania co do przedmiotu, który nie był nim objęty ani też ponad żądanie (art. 321 § 2 k.p.c.). Zakaz orzekania ponad żądanie odnosi się więc albo do samego żądania (petitum), albo do jego podstawy faktycznej (causa petendi), w obu sytuacjach niezależnie od tego, czy powództwo zostanie uwzględnione, czy oddalone. Innymi słowy, sąd nie może przyznać ani odmówić stronie czegoś więcej niż żądała (por. uchwałę SN z 31 stycznia 2008 r., IIICZP49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 wraz ze wskazanym w niej orzecznictwem, a także wyroki SN z dnia 28 kwietnia 2016 r., V CSK 504/15, z dnia 28 lipca 2017 r., II CSK 685/16 i z dnia 28 marca 2018 r., IV CSK 317/17, niepubl.). W judykaturze Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że granice przedmiotu sporu wyznacza nie tylko treść żądania, ale także jego podstawa faktyczna rozumiana jako okoliczności faktyczne powoływane na uzasadnienie żądania wydania wyroku określonej treści (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Sąd dokonuje weryfikacji podstawy faktycznej żądania oraz jej podstawy prawnej, biorąc pod uwagę wszystkie miarodajne dla niej normy prawa materialnego (por. m.in. wyroki SN z dnia 28 kwietnia 1998 r., II CKN 712/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 187, z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 252/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 152, z dnia 6 grudnia 2006 r., IVCSK269/06, nie publ., z dnia 18 marca 2005 r., IICK556/04, OSNC 2006, nr 2, poz. 38, z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, OSNC -ZD 2008, nr B, poz. 32, z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 344/07, nie publ., z dnia 5 grudnia 2008 r., IIICSK228/08, nie publ., z dnia 21 maja 2009 r., V CSK 439/08, nie publ., i z dnia 12 października 2016 r., II CSK 14/16, nie publ.).

W związku z powyższym trafnie skarżący podnosi, że Sąd Okręgowy związany był podstawą faktyczną powództwa w zakresie wysokości dochodzonego przez powódkę roszczenia.

Uwzględniając wyżej wymienione zarzuty obydwóch apelacji, Sąd Apelacyjny wyjaśnia zakres uwzględnionych i oddalonych roszczeń powoda.

Roszczenie (...) W. jest zasadne za okres nieprzedawniony, tj. za okres od dnia 17 lipca 2012 r. do dnia 31 lipca 2013 r. (art. 118 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

Powódka żąda zapłaty kwoty 1 204 56, 92 zł, przy czym w podstawie faktycznej powództwa wyjaśniła, że wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości kształtuje się w sposób następujący:

- od 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. w wysokości 136 113, 37 zł;
- od 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. w wysokości 326 671, 56 zł;
- od 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. w wysokości 326 671, 56 zł;
- od 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r. w wysokości 190 558, 41 zł.

Sąd Apelacyjny związany jest żądaniem powództwa wskazanym w petitum i podstawie faktycznej (art. 321 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

Biegły sądowy wskazał, że w wyżej wymienionych okresach wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości wynosi 28 273 zł netto.

Powódka nie rozszerzyła powództwa za poszczególne okresy z uwzględnieniem opinii biegłego sądowego.

Natomiast za okres nieprzedawniony, powódka, w podstawie faktycznej powództwa, żąda kwoty 27 222, 63 zł miesięcznie (od 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. w wysokości 326 671, 56 zł, tj. 27 222, 63 zł netto miesięcznie, od 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r. w wysokości 190 558, 41 zł, tj. 27 222, 63 zł netto miesięcznie), a wysokością tych kwot Sąd Apelacyjny jest związany.

Powyższe oznacza, że powódce należy się:

- za okres od dnia 17 lipca 2012 r. do dnia 31 lipca 2012 r. kwota 13 172, 25 zł (za 15 dni przy przyjęciu, że za jeden dzień lipca należy się kwota 878, 15 zł (17 222, 63 zł : 31 dni)), czyli $15 \times 878, 15 \text{ zł} = 13 172, 25 \text{ zł}$;
- za okres od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. kwota 136 113, 15 zł (5 miesięcy \times 27 222, 63 zł);
- za okres od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 lipca 2013 r. kwota 190 558, 41 zł (7 miesięcy \times 27 222, 63 zł);

łącznie kwota 339 843, 81 zł netto (13 172, 25 zł + 136 113, 15 zł + 190 558, 41 zł).

Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo co do kwoty 1 017 828 zł netto, a zasadna jest kwota 339 843, 81 zł, dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił punkt pierwszy zaskarżonego wyroku w ten sposób, że oddalił powództwo co do kwoty 677 984, 19 zł (1 017 828 zł – 339 843, 81 zł) wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty za okres od dnia 2 października 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Ponadto Sąd Apelacyjny uznał, że w roszczeniu procesowym powódki należy uwzględnić podatek VAT.

W apelacji powódka żąda uwzględnienie kwoty 234 000 zł tytułem podatku VAT.

Za okres od dnia 17 lipca 2012 r. do 31 lipca 2013 r. wysokość podatku VAT wynosiła 23 %.

Oznacza to, że powódce należy się kwota 78 164, 07 zł tytułem podatku VAT (339 843, 81 zł netto \times 23 % podatek VAT).

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie, dlatego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił punkt drugi zaskarżonego wyroku, w ten sposób, że zasądził na rzecz powódki dodatkowo kwotę 78 164, 07 zł.

Sąd Apelacyjny nie zasądzał odsetek ustawowych od tej kwoty, ponieważ jest związany żądaniem apelacji, w petitum której wskazano, że żądanie obejmuje wyłącznie kwotę należnego podatku VAT (art. 321 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny zmienił także na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. punkt trzeci zaskarżonego wyroku w zakresie kosztów procesu, których rozliczenie na podstawie art. 100 k.p.c. przedstawia się następująco:

Powód poniósł koszty procesu w wysokości 69 919, 68 zł, natomiast pozwany 7217 zł.

Ostatecznie na rzecz powoda uwzględniono roszczenie w wysokości 418 007, 88 zł (339 843, 81 zł + 78 164, 07 zł).

Powód wygrał proces w 35 % (418 008 zł \times 100 % = X \times 1 204 057 zł).

Powodowi należy się zatem zwrot kosztów procesu w wysokości 24 472 zł (69 919, 68 zł \times 35 % = X \times 100 %), natomiast pozwanemu 4 691 zł (7217 zł \times 65 % = X \times 100 %).

Łącznie powodowi należy się zatem kwota 19 871 zł (24 472 zł – 4 691 zł).

W ramach rozliczenia kosztów sądowych pozwana zarzuciła w apelacji, że Sąd Okręgowy bezzasadnie obciążył ją kwotą 37 107 zł na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W. tytułem nieuiszczonej opłaty od rozszerzonej części powództwa.

Apelujący twierdzi, że zaspokoił roszczenie powoda w toku procesu, a pozwany nie cofnął powództwa. Dlatego należy uznać go za przegranego w sprawie w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c.

Z taką interpretacją apelującego nie można się zgodzić. Analizowany przypadek trzeba rozpatrywać na płaszczyźnie art. 101 k.p.c., zgodnie z którym zwrot kosztów procesu należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał żądanie pozwu przy pierwszej czynności. Tymczasem, jak wynika z materiału procesowego zebranego w sprawie, pozwany był wzywany przez powoda do spełnienia świadczenia w zakresie nie objętym pierwotnie pozwem pismem z dnia 1 kwietnia 2016 r. (k.167), lecz dobrowolnie go nie spełnił, co spowodowało rozszerzenie przez powódkę powództwa pismem z dnia 29 lipca 2016 r. (k. 163), a na rozprawie w dniu 14 listopada 2016 r. i w dniu 11 kwietnia 2018 r. pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie powództwa w całości (k. 175), w tym zakresie rozszerzonego żądania (k. 191). Zapłata została dokonana w dniu 2 października 2018 r. Nie zostały zatem spełnione przesłanki z art. 101 k.p.c.

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny – na podstawie art. 385 k.p.c. - oddalił obie apelacje jako niezasadne.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Z apelacji powódki:

Powódka zaskarżyła wyrok w zakresie kwoty 234 100, 44 zł, a uwzględniono kwotę 78 164, 07 zł.

Powódka wygrała postępowanie apelacyjne w 33 % ($234\ 101\ \text{zł} \times X = 78\ 165\ \text{zł} \times 100\ \%$), a pozwany w 67 %.

W postępowaniu apelacyjnym ze swojej apelacji powódka poniosła koszty łącznie: 19 806 zł (tj. 11 706 zł – opłata od apelacji, 8100 zł - § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2015, poz. 1084, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667, na podstawie § 2 tego Rozporządzenia), natomiast pozwany - 10 800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2015, poz. 1084, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667, na podstawie § 2 tego Rozporządzenia - pozwany jest reprezentowany w postępowaniu apelacyjnym przez nowego pełnomocnika procesowego k. 231, 224, 221), co oznacza, że powódce należy się zwrot kosztów procesu w wysokości 6 536 zł ($19\ 806\ \text{zł} \times 33\ \% = X \times 100\ \%$), a pozwanemu – 7 236 zł ($10\ 800\ \text{zł} \times 67\ \% = X \times 100\ \%$), czyli pozwanemu należy się zwrot kosztów procesu w wysokości 700 zł ($7236\ \text{zł} - 6\ 536\ \text{zł}$).

Z apelacji pozwanego:

Pozwany zaskarżył wyrok w zakresie kwoty 840 763, 71 zł, a uwzględniono kwotę 240 943, 60 zł (418 007, 88 zł – 177 064, 28 zł (niezaskarżona część wyroku))

Pozwany wygrał postępowanie apelacyjne w 29 % ($870\ 764\ \text{zł} \times X = 240\ 944\ \text{zł} \times 100\ \%$), a powódka w 71 %.

W postępowaniu apelacyjnym ze swojej apelacji pozwany poniósł koszty łącznie: 52 839 zł (opłata od apelacji 42 039 zł, koszty zastępstwa procesowego – 10 800 zł § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2015, poz. 1084, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie

opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667, na podstawie § 2 tego Rozporządzenia), natomiast powódka – 8100 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2015, poz. 1084, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667, na podstawie § 2 tego Rozporządzenia), co oznacza, że pozwanemu należy się zwrot kosztów procesu w wysokości 15 324 zł ($52\,839\text{ zł} \times 29\% = X \times 100\%$), a powodowi – 5 751 zł ($8100\text{ zł} \times 71\% = X \times 100\%$), czyli pozwanemu należy się zwrot kosztów procesu w wysokości 9 573 zł.

Łącznie z obydwu apelacji należy się pozwanemu zwrot kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 10 273 zł (700 zł + 9 573 zł).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.